

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național

Comisia Națională pentru Salvagardarea
Patrimoniului Cultural Imaterial

Patrimoniul
cultural imaterial
din România

REPERTORIU. I

Patrimoine
culturel immatériel
de Roumanie

RÉPERTOIRE. I

cIMeC - Institutul de Memorie Culturală

imaginație, București,
 s jeux et des chansons
 re roumain, approche
 littérature roumaine],
 es enfants. Étude et
 mezia, 1718.
 s], Timișoara, Editura
 dă, 1981.
 eprinderea Poligrafică
 os jeux d'enfants], in
 clore]. Ediție îngrijită
 și index bibliografic
], București, Editura
 versel de la langue
 'enfants], in *Analele*
 à l'étude du folklore
 littérature : les jeux
 n *România*, vol. I-II,
 finition poétique], in
 .. [Chansons et jeux
 1905.
 nts recueillis par...],
 ains], in *Convorbiri*
 du Banat recueillis
 ifants du village de
 XVIII, *Memoriile*
 ième traité par...], in
 ști, 1907.
 le... [Jeux enfantins
 omâne, seria II, tom
 urești, 1943.

26.

SĂRBĂTORI, OBICEIURI ȘI RITUALURI FÊTES, RITUELS ET TRADITIONS

OTILIA HEDEȘAN
 DOINA IȘFĂNONI

Paraschiva (14 octombrie)¹⁵, Sfântul Dumitru (26 octombrie)¹⁶, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil (8 noiembrie)¹⁷, Sfântul Andrei (30 noiembrie)¹⁸, Sfântul Nicolae (6 decembrie), Ignatul (21 decembrie)¹⁹, Crăciunul (25 decembrie)²⁰.

B. Practici populare legate de datele ciclului pascal (cu dată mobilă):

Începutul Postului Mare²¹, Prima săptămână din Postul Mare²², Mijlocul Postului Mare²³, Floriile²⁴, Săptămâna Mare (Săptămâna Patimilor)²⁵, Paștele²⁶, Duminica Tomii²⁷, Măcălăul²⁸, Ropotinul țestelor, Înălțarea Domnului (Ispasul), Rusaliile²⁹;

C. Alte sărbători populare:

Dragobete, 1 martie³⁰, Armindenul³¹, Ciurica, Filipii de Iarnă, Schimbarea la Față/Ovidenia.

¹⁵ Nunta oilor, pelerinaje religioase, târguri de toamnă.

¹⁶ Practici și *savoir-faire* privitor la plata datoriilor și angajarea argaților, moșii de toamnă, Focul lui Sumedru, târguri, credințe privitoare la previziunile meteorologice (v., în prezenta listă, *Practici divinatorii*).

¹⁷ Moșii de Arhangheli, turta arieților.

¹⁸ Ziua lupului, Noaptea strigoilor (v. *Arta cuvântului*), vrăji și farmece, Păzitul usturoiului, umplutul covașei, forțașul ramurii de pom roditor.

¹⁹ Tăiatul porcului (v. *Alimentație*), pomana porcului, spunerea *Poveștii lui Ignat* (v. *Arta cuvântului*).

²⁰ Masa de Ajun cu alimente de post (v. *Alimentație*), colindatul copiilor, colindatul cetei (v. *Arta cuvântului*, *Folclor muzical*), *savoir-faire* privitor la darurile pentru colindători, mulțămita la colac, practicile de descolindat, *Capra*, *Turca*, *Brezaia*, *Irozii*, *Steaua*, *Căiușii*, *Vicleimul*, *Cloța*, bradul de Crăciun, alimente specifice de Crăciun: friptură de porc, colacul lui Crăciun, colaci speciali pentru colindători (v. *Alimentație*), credințe și practici de previziune meteorologică (v., în prezenta listă, *Practici divinatorii*).

²¹ Moșii de iarnă/de piftii, în sămbăta Lăsăturii de sec de carne, focuri rituale: *Alimori*, *Hodăițe*, *Opaii*, baterea alviței, manifestări carnavalesci (*săptămâna nebulilor*, *Cucii*, *Cornii*, *Fășancul*, *Moșii* etc.).

²² Lunea curată/lunea păsărilor, lunea păstorilor, spolocania, jujeul/târbacul câinilor, marța vaselor, Sântoaderul, înfărtășirea, felurile de mâncare pentru pomenile de Sântoader (v. *Alimentație*), credințe și povestiri despre Căii lui Sântoader (v. *Arta cuvântului*).

²³ Interdicții pentru muncile textile feminine (țesutul).

²⁴ Sămbăta lui Lazăr, Lăzărelul, culegerea și sfințirea mătășorilor de Florii, moșii de Florii.

²⁵ Focurile de Joimari, *savoir-faire* și legende despre înroșirea și încondeierea ouălor, participarea la *Deniile* din Săptămâna Patimilor, practici, credințe și ritmuri specifice de batere a toacei (v. *Folclor muzical*).

²⁶ Veghea, sfințirea paștilor, brazda verde, alimente specifice mesei de Paști: ouă încondeiate, pască, drob (v. *Alimentație*), jocul, horele pentru morți, Udatul, Bricelatul, Serbarea junilor.

²⁷ Paștele Morților, pomeni pentru morți.

²⁸ Prinderea de surate, soruțe, fărtași, vâruici, tize.

²⁹ Jocul Călușului (v., în prezenta listă, *Manifestări coreice*), credințe legate de jocul *Călușului*, sisteme de legende privitoare la *Iele* (v. *Arta cuvântului*), *savoir-faire* privitor la tipurile de boli vindecate prin *Căluș* (v. *Vindecarea bolilor*), însemne simbolice ale *Călușului* (v. *Mesteșuguri*), ieșirea la arie.

³⁰ *Babele*: prognoze meteorologice, practici divinatorii (v., în prezenta listă, *Practici divinatorii*); *Mărțișorul*.

³¹ Pomul de *Arminden*.

Obiceiuri care marel

A. Agricultură

a. practici la în condițiilor favorabile consum al unui produ

B. Creșterea a tură):

a. practici la în urcarea lor la stâna (b.l. zilele „ținute” p magice de stimulare bolilor)³⁸; c. practici oilor în vale³⁹;

³² Practici speciale

³³ Amenințarea Paparudele, Caloianul, i abundente și îndelungate

³⁴ Consumul de Sânpetru, struguri la Sch

³⁵ Cununa de grâ

³⁶ Măsuratul oilor

³⁷ Protecția de lu de insecte (Alexiile).

³⁸ Furtul laptelui populare legate de date

³⁹ Arieșul, nunta

sa forme actuelle, Dressé à partir des concernant la culturel part des réalités du : qui habitent sur le érentes, tout comme qui définissent une int de départ d'une s analyses et par les ons toutefois inclus is non roumaines⁴, serait incomplet et

odoxe :

vier)⁶, Saint Jean e de notre Seigneur rs)¹⁰, Annonciation Jean le Précurseur,) juin), Saint Élie

qui nous ont offert de tsigane, saxonne de

ntre les ans (le Nouvel ūii, Frumoșii și Urății, pratique qui consiste à vinatoires et sortilèges mailles, Vasilca. frdeasca (fumigations nir (v. Guérison des

upée de Saint Jean.), Arezantul/Gurbanul

ilipii de iarnă (pour nes. sortie de l'araire.

la fête : le bâcher, la 1 contre le vol du lait rits (v. Art du récit), age à l'eau de rosée, georges, la piqûre des

es des Sânziene, les

(le 20 juillet), l'Assomption (Dormition de la Mère de Dieu) (le 15 août)¹⁴, Sainte Parascève (le 14 octobre)¹⁵, Saint Dimitri (le 26 octobre)¹⁶, les Saints Archanges Michel et Gabriel (le 8 novembre)¹⁷, Saint André (le 30 novembre)¹⁸, Saint Nicolas (le 6 décembre), Ignat (le 21 décembre)¹⁹, Noël (le 25 décembre)²⁰.

B. Pratiques populaires liées au cycle festif de Pâques (sans date fixe) :

Le début du Grand Carême²¹, la première semaine du Grand Carême²², le milieu du Grand Carême²³, les Rameaux²⁴, la semaine de la Passion²⁵, les Pâques²⁶, le dimanche de Thomas²⁷, Mătcălău 'fête de l'amitié'²⁸, le mardi du Diable (3e mardi après Pâques, aussi appelé le mardi des chapeaux), l'Ascension, la Pentecôte²⁹.

¹⁴ Pèlerinages religieux.

¹⁵ Les noces des moutons, pèlerinages religieux, foires d'automne.

¹⁶ Pratiques et savoir-faire liés au paiement des dettes et à l'embauche des travailleurs, les esprits d'automne, le feu de *Sumedru* (rite funéraire symbolique d'automne), foires, croyances liées aux prévisions météo (v. la section *Pratiques divinatoires*).

¹⁷ La fête des archanges, la tourte des béliers.

¹⁸ Le jour du loup, la nuit des revenants (v. *Art du récit*), charmes et sortilèges, la garde de l'ail, le remplissage de la baignoire, la branche d'arbre fruitier.

¹⁹ Le sacrifice du porc (v. *Cuisine*), l'offrande du porc, la récitation du *Conte d'Ignat* (v. *Art du récit*).

²⁰ Le repas de la veille, à plats maigres (v. *Cuisine*), le chant des enfants, le chant des groupes (v. *Art du récit, Musique folklorique*), le savoir-faire lié aux dons pour les chanteurs, le merci pour le *colac*, les pratiques liées au mauvais chant, *Capra, Turca, Brezaia, Irozii*, le chant à l'étoile, *Căiuții*, le chant de Bethléem, *Cloja*, le sapin de Noël, plats spécifiques de Noël : rôti de porc, *colac* de Noël, gâteaux pour les chanteurs (v. *Cuisine*), croyances et pratiques de prévision météo (v. la section *Pratiques divinatoires*).

²¹ Les foires d'hiver/de l'aspic, du samedi gras (permission de viande), les feux rituels : *Alimori, Hodăițe, Opați*, la préparation de l'*alvița*, carnivals (La semaine des fous, Les coucou, Les cornes, les foires, etc.)

²² Le lundi propre/des oiseaux, le lundi des bergers, *Spolocania* (premier lundi du carême), le collier des chiens, le mardi de la vaisselle, *Sântoader*, l'initiation des frères et des sœurs, les plats spécifiques des offrandes de *Sântoader* (v. *Cuisine*), croyances et histoires sur les chevaux de *Sântoader* (v. *Art du récit*).

²³ Interdictions concernant les travaux d'aiguille féminins (surtout le tissage).

²⁴ Le samedi de Lazare, le petit Lazare, la cueillette et la sanctification des branches pour les Rameaux, les foires des Rameaux.

²⁵ Les feux du Jeudi saint, les savoir-faire et les légendes concernant la peinture des œufs, la participation aux lectures des Évangiles pendant la semaine de la Passion, pratiques, croyances et rythmes spécifiques du chant au tocsin (v. *Musique folklorique*).

²⁶ La veillée, la consécration des aliments, la motte de terre herbée, les plats spécifiques de Pâques : œufs peints, *pasca*, hachis d'agneau (v. *Cuisine*), la danse, les rondes des morts, l'irrigation, la prédiction de l'avenir aux jeunes filles, la fête des jeunes.

²⁷ Ou les Pâques des morts : offrandes pour les morts.

²⁸ Attrape les frères et les sœurs, les amis, les cousins, les homonymes.

²⁹ Danse du *Căluș* (v. la section *Manifestations choréiques*), croyances liées à cette danse, systèmes de légendes sur les esprits (v. *Art du récit*), savoir-faire lié aux maladies guéries par le *căluș* (v. *Guérison des maladies*), enseignes et symboles du *căluș* (v. *Métiers*), la première sortie aux champs.